

AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH W KONINIE
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК У КОНІНІ
UNIwersytet Narodowy w Użhorodzie
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
POŁUDNIOWO-WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY W PRZEMYŚLU
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ У ПЕРЕМИШЛІ
NARODOWY UNIwersytet Budownictwa Okręgowego im. Admirała Makarowa
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM XVII:
PRZEZWYCIĘŻANIE SYTUACJI KRYZYSOWYCH
W NAUCE I W EDUKACJI**

**Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomyra, Vasyl Ilnytskyj**

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
TOM XVII:
ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ У НАУЦІ ТА ОСВІТІ**

**За редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький**

Konin – Użhorod – Przemyśl – Mikołajów
2024

Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв
2024

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XVII: Подолання кризових ситуацій у науці та освіті / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2024. 278 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom XVII: Przewyciężanie sytuacji kryzysowych w nauce i w edukacji / [Red.: J. Grzesiak, I. Zymomyra, W. Ilnytskyj]. Konin – Użhorod – Przemysł – Mikołajów: Poswit, 2024. 278 s.

ISBN 978-617-8487-33-1

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей XVII-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **O.Dobrowolska**; dr hab., prof. **T.Mishenina**; dr hab., prof. **K.Nowakowska**; dr hab., prof. **O.Newmerżycka**; dr hab., prof. **A.Peczarskyj**; dr dr **S.Slobodian** (redaktor odpowiedzialny); dr hab., prof. **T.Stepanova**; **H.Wojciechowska**; dr **R.Żowtani**; dr **O.Zymomyra**.

Redakcyjna kolegia:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; д-р філол. н., проф. **І.Зимомря**; д-р філол. н., проф. **М.Зимомря**; д-р іст. н., проф. **В.Ільницький**; д-р пед. н., проф. **Ю.Кузьменко**; д-р філол. н., проф. **О.Добровольська**; д-р пед. н., проф. **Т.Мішеніна**; д-р габ, проф. **К.Новаківська**; д-р пед. н., проф. **О.Невмержицька**; д-р філол. н., проф. **А.Печарський**; канд. тех. н., доц. **С.Слободян** (відповідальний редактор); д-р пед. н., проф. **Т.Степанова**; д-р **Г.Войтєховська**; канд. філол. н., доц. **Р.Жовтані**; канд. філол. н., доц. **О.Зимомря**.

Recenzenci:

dr hab., prof. Zenon Jasiński
dr hab., prof. Ihor Dobriański

Рецензенти:

д-р габ., проф. Зенон Ясінський
д-р педагогічних наук, проф. Ігор Добрянський

ISBN 978-617-8487-33-1

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2024
© Посвіт, 2024

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ. ФІЛОЛОГІЯ. СУСПІЛЬНІ НАУКИ

Бондаренко О., Пруський А., Тищенко В. Шляхи підвищення стійкості економіки країни в умовах військового часу.....	9
Віннічук О. Практики соціальної адаптації та психологічної реабілітації внутрішньо переміщених осіб в умовах війни.....	11
Галів У., Гжесяк Я., Жовтані Р. Пісенна комунікативна активність образу України.....	13
Гвоздецький Ю. Діяльність молодіжної націоналістичної організації у смт Чернелиця (1948–1949 рр.).....	16
Гвоздяк О. Семантичні особливості німецьких запозичень в українській закарпатській говірці долини ріки Віола.....	20
Глібіщук М. Шпигуноманія на Буковині у роки великої війни.....	21
Запорожець А. Археологічна спадщина України в російських ЗМІ як інструмент пропаганди та утвердження ідеології «руського міра».....	23
Зимомря І., Зимомря М. Утверджувач складових міжкультурної комунікації.....	27
Зимомря М. Престижність вибору його слова – адресна особистість.....	29
Золотухін О. Українська греко-католицька церква на Дрогобиччині в роки Другої світової війни.....	33
Ільницький В. Радянська депортаційна операція із Західної України 1939 р.: нове джерельне свідчення.....	35
Калініченко Т. Трансформації у перекладах як засоби експліцитного вираження смислу.....	43
Носа Б. Між історією та сучасністю: романний світ Філіппа Майєра.....	45
Репетій С. Розвиток свідомості особистості як необхідна умова духовного зростання.....	47
Свястин І. Зародження українських кооперативних пекарень в Галичині наприкінці ХІХ ст.	49
Сирко М. Інформаційний потенціал кримінальних справ для дослідження постаті Івана Губки (1932–2014).....	51
Фиштик Й., Зимомря М., Зимомря О. Архетип образу сумління.....	53
Хоменко І., Фоменко В., Сорока С. Повернення до емпірики, або спроба осмислити результати впливу війни на свідомість дітей шляхом аналізу дитячих малюнків.....	54
Шкода Н., Пшенічна Ю. Діяльність депутатів від України в роботі Першої Державної думи.....	57
Юрчишин Н. Дослідження постаті учасника українського національно-визвольного руху (на прикладі біографії Зенона Коссака).....	60

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСТАТІ УЧАСНИКА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ (НА ПРИКЛАДІ БІОГРАФІЇ ЗЕНОНА КОССАКА)

Після відродження української державності у 1991 р. серед частини населення України незмінно зростає інтерес до національної історії, українського визвольного руху загалом і його очільників зокрема. Імена керівників націоналістичних організацій періодично вириваються у публічному просторі, активно обговорюються громадськістю та є невід'ємною частиною науково-пошукової роботи вчених-істориків. Водночас постаті діячів націоналістичного руху другого плану все ще залишаються малодослідженими і недостатньо представленими в інформаційному просторі. До категорії таких осіб належить, серед інших, і один з керівників структур Української Військової Організації та Організації Українських Націоналістів на Західно-українських землях у період 1920–1930-х рр., уродженець Дрогобича Зенон Коссака (1907–1939). Ґрунтовних наукових праць присвячених постаті З. Коссака в українській історичній науці досі вкрай мало. Історіографія теми носить переважно мемуарний або ознайомчий характер, в основному це публікації дрогобицьких краєзнавців. Професійні історики зачіпали особу З. Коссака лише в контексті основної теми своїх досліджень. [8]

У процесі дослідження постатей діячів українського визвольного руху I-ї пол. ХХ ст. вчені зтикаються із низкою перепон і завдань, які потребують розв'язання. Основними серед них є пошук та опрацювання архівних першоджерел пов'язаних з темою дослідження, вивчення діаспорних видань, преси, спогадів і праць фахових науковців. Позитивною тенденцією є поява низки публікацій сучасних істориків, які займаються тематикою національно-визвольної боротьби українського народу. Вони мають теоретико-методологічне значення. Зокрема, у контексті дослідження постатей діячів ОУН на Дрогобиччині виділяються публікації В. Ільницького. [1; 2; 3; 4; 5; 6]

З. Коссака належить до представників давнього і розгалуженого українського роду, які мешкали в Дрогобичі щонайменше з кін. ХVІІІ – поч. ХІХ ст. Серед представників цього роду є ціла когорта відомих діячів української культури, науки і мистецтва, військовиків. Деякі із гілок роду з часом асимілювалися у польському середовищі і стали видатними представниками польської культури. На дитячі і юнацькі роки З. Коссака припали смерть батька, Перша світова і польсько-українська війни, матеріальна скрута, період відродження української державності у 1918–1919 рр. Пережите і побачене у той час повпливало на становлення його характеру й формування світогляду. Здобув якісну освіту, навчався в українській приватній гімназії ім. І. Франка в Дрогобичі та на Юридичному факультеті Львівського університету [8].

До УВО долучився ще під час навчання в гімназії, поступово став керівником націоналістичного підпілля на Дрогобиччині, розбудовував його мережу на зламі 1920–1930-х рр. З моменту виникнення ОУН у 1929 р. був у числі керівників цієї організації. Виконував функції бойового і організаційного референта Крайової ексективи ОУН, фактично другої за значенням особи в керівництві організації на Західно-

українських землях. 1930–1931 рр. стали часом найбільшої активності З. Коссака, який безпосередньо займався розбудовою організаційної мережі ОУН, плануванням і здійснення експропріаційних нападів та атентатів. В деяких з низ особисто брав участь. З осені 1931 р. почався період арештів, судів і тюремних ув'язнень, що з невеликими перервами тривав до грудня 1938 р. Однак навіть перебуваючи в ув'язненні З. Коссака писав ідеологічні праці і залишався авторитетом для націоналістів [7].

З. Коссака впливав на становлення ідеології українського націоналізму у 1930-х рр. Його теоретико-ідеологічний погляд відображено у публіцистичних статтях, промовах і нотатках. Особливу увагу приділяв робітничому питанню, розуміючи його значення для українського національно-визвольного руху. Виступав за активні дії і був прихильником силових методів національно-визвольної боротьби. Значний вплив на погляди З. Коссака мали праці Д. Донцова. У публіцистичній діяльності виділяються два етапи піднесення: 1931 р. і 1937 р. Не переставав писати ідеологічних праць навіть перебуваючи в ув'язненні. Ранні тексти З. Коссака більш радикальні і прагматичні, пізні – виваженіші й сповнені ідеалістичного пафосу [9].

З. Коссака був відданий своїм переконанням аж до смерті, яку зустрів у березні 1939 р. борючись за незалежність Карпатської України. Але ще довго після загибелі вплив ідей і діяльності З. Коссака був відчутним в середовищі ОУН. Тому подальше глибше вивчення постаті цього діяча українського націоналістичного руху допоможе краще зрозуміти перебіг національно-визвольної боротьби на українських у ХХ ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ільницький В. Володимир Фрайт – провідник Дрогобицького окружного проводу ОУН. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Історичні науки. Острог: Національний університет «Острозька академія», 2010. Вип. 16. С. 178–187.

2. Ільницький В. Життєвий і бойовий шлях Петра Мельника-«Хмари» (за матеріалами особистих зізнань та документів репресивно-каральних органів). Галичина. Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. До 70-річчя створення Української повстанської армії [головний редактор М. Кугутяк]. 2013. Ч. 24. С. 195–202.

3. Ільницький В. Життєвий та бойовий шлях Володимира Фрайта (1911–1951). Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том V: Динаміка наукових та освітніх досліджень в умовах пандемії [колективна монографія] / [Наукова редакція: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін–Ужгород–Херсон: Посвіт, 2021. С. 96–105.

4. Ільницький В. Постать Ярослава Мельника-«Роберта» на тлі українського визвольного руху. Діалог культур–феномен у міждисциплінарному вимірі / [за ред. проф. Н. Скотної, проф. І. Зимомрі]. Дрогобич: Посвіт, 2013. С. 153–160.

5. Ільницький В. Провідник Дрогобищини та Калущини Володимир Фрайт. «І слова стали чином живим». Боротьба ОУН та УПА крізь призму людських доль та стосунків: збірник біографічних нарисів / [відп. ред. О. Стасюк]; НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2014. С. 201–216.

6. Ільницький В., Посівнич М. Василь Регей («Кіт»): «Історія народу пишеться долями людей». Дрогобич: Пусвіт, 2024. 160 с.

7. Юрчишин Н. Діяльність Зенон Коссака в українському націоналістичному русі 1930-х рр. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 77. Т. 3. С. 35–45.

8. Юрчишин Н. Зенон Коссака (1907–1939): до питання генеалогічного дослідження. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 75. Т. 3. С. 21–32.

9. Юрчишин Н. Зенон Коссака як публіцист та ідеолог українського націоналізму. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 78. Т. 2. С. 49–62.